

POLEMIKA

Mestna dvoličnost
ali resnica za
visoko travo

Tanja Cvitko, prebivalka desnega brega Maribora

Če želite obiskati načrtovani Park ob Pekrskem potoku, ne potrebujete športne opreme. Priporočam mačeto. Pa morda cepivo proti tetanusu. Tisto, kar občinski aparat v svojih bleščečih objavah opisuje kot "sodoben parkovni prostor, namenjen vsem generacijam", je na terenu videti kot kader iz pustolovskega filma. Medtem ko nas občina prepričuje, kako ta projekt potrjuje status Maribora kot svetovnega mesta dreves, se sprehajalci vsak dan prebijamo skozi podivjano džunglo. Da ne rečem – sramoto. Namesto urejenih poti in pogošenih brežin nas redno "razveseljujejo" prerasla trava, klavarno posušena drevesa in popolna odsotnost rednega vzdrževanja.

Manikura v centru, džungla v firtlih

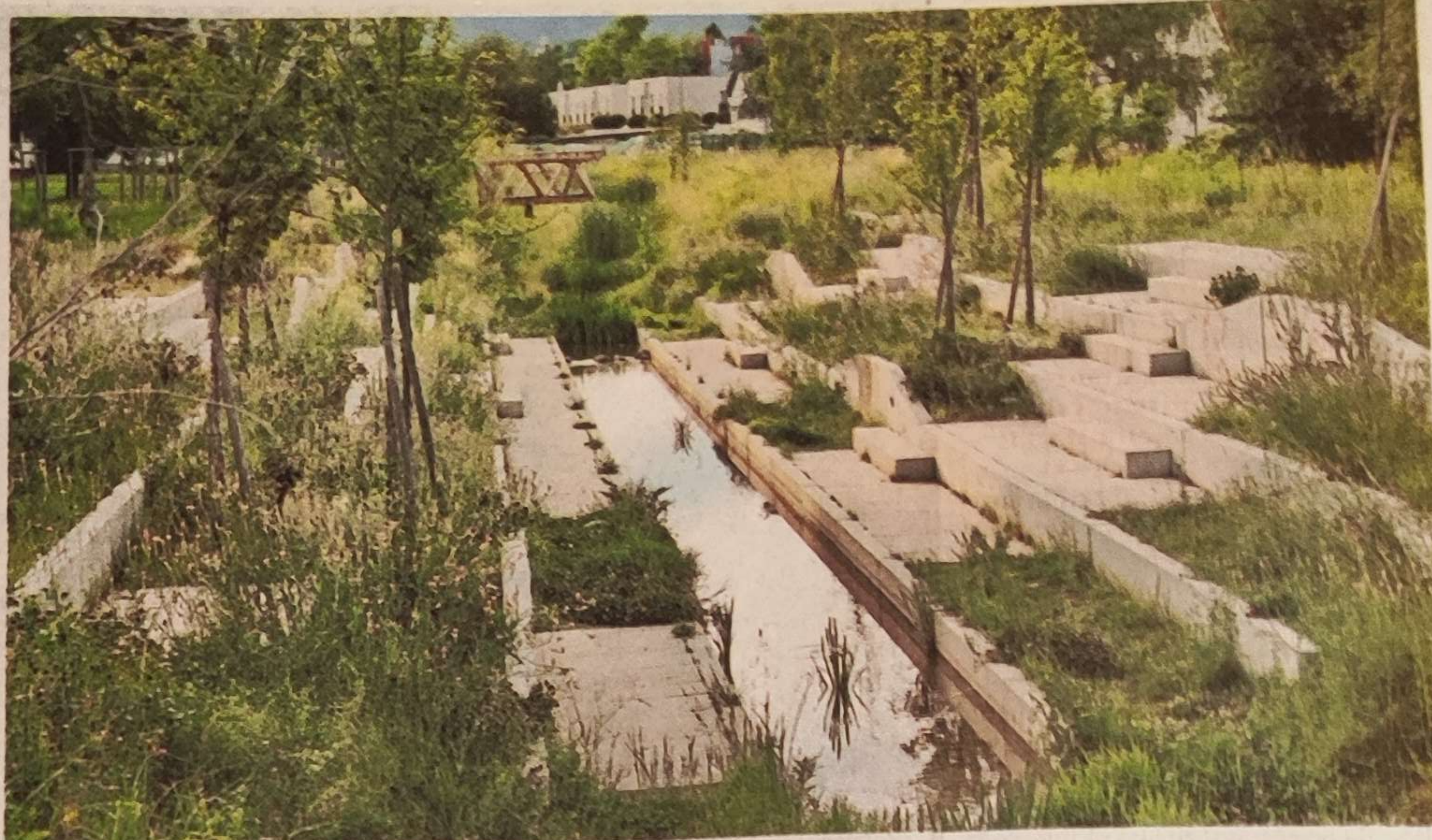
Bodoči Park ob Pekrskem potoku odpira precej globljo mariborsko rano. Mestna dvoličnost Maribor ostro deli na dva svetova: na ožje mestno jedro, kjer se trava striže skoraj z manikirnimi škarijicami, in na obrobne mestne četrti in krajevne skupnosti, kjer se ljudje utapljam v goščavi. V delavskem, blokovskem Mariboru – v Novi vasi, na Taboru in Teznu, pa še kje drugje – se pravila igre čudežno spremenijo. Tukaj, kjer dejansko živi večina Mariborčanov, se redki gradbeni projekti morda res premaknejo od vizualizacij k realizaciji (urejanje Pekrskega potoka ima že dvajset let dolgo brado), a se takoj po odhodu gradbenih strojev zatakne. Vsakodnevna nega postane mislija nemogoče. Na košnjo se čaka tedne, ljudje pa dobivajo občutek, da so za vodstvo občine drugorazredni meščani. Mariborska realnost ima dva povsem različna obraza – tistega uglajenega v centru ("za turiste") in tistega drugega, za mestne firtle. Resnica o občinskem upravljanju se najhitreje skriva prav v tej visoki travi, ki je pristojni preprosto ne želijo videti. Obljubljena zelena promenada je postala nikogaršnja zemlja, nova ureditev struge pa poligon za preizkušanje divje narave, kjer se med stebli plevela namesto urejenih cvetličnih

gredic svetijo odvržene pločevinke piva.

Milijoni evrov in nikogaršnja trava

Nakar sredi tega kaosa odjekne odobritev skoraj treh milijonov evrov evropskih in državnih sredstev za omenjeni park. Na papirju projekt obeta vse mogoče: stotine novih dreves, sprehajalne in kolesarske poti, igrala, fitnes, pasji park in na tisoče kvadratnih metrov cvetočih travnikov. Sliši se pravljico, hvala, županstvo! A bližnji prebivalci, stanovalci in redni sprehajalci imamo upravičene dvome. Kako naj človek sploh verjame besedam o "trajnostni zeleni infrastrukturi", če se pristojne državne in občinske službe več kot eno leto pregovarjajo, kje se konča državna brežina in kje se začne občinska trava, ki bi jo morale pokositi naše javne službe? Naša skupna vizija se očitno konča natanko tam, kjer bodo škarije prerezale otvoritveni trak. V ozadju teh večmilijonskih projektov se namreč skriva klasična past vizionarstva, s katero si županstvo spretno lasti monopol nad prihodnostjo mesta. Ko občani opozorimo na realni kaos na terenu, vodstvo mesta takoj stopi v vlogo nerazumljenih očetov napredka, ki menda vidijo višje cilje, naše vsakodnevne in povsem življenjske zahteve pa označijo za malenkostne in banalne. Ob tem njihovem PR-ju človek na koncu že resno podvomim o lastnem zdravem razumu in se vpraša, ali je res preveč zahteven, ker si želi zgolj pogošeno travo.

Še preden mi kdo servira še kakšen napihnjen arzenal retorike o mestu "iz sanj", o "vizijah prihodnosti" ali "ambiciozni drznosti", se raje vprašajmo o današnjem ali kvečjemu jutrišnjem dnevu. Ne potrebujemo visokoletečih besed (prihodnost je seveda vedno lažje obljubljati in braniti kot sedanjost), medtem ko nam danes, tukaj in zdaj, pred nosom raste dvometrski plevel. Sanje mestnih strategov je treba končno prizemljiti na konkreten beton. Noben Mariborčan

Pekrski potok
Foto: Andrej Petelinšek

torej na stran. Potrebujemo čiste sprehajalne poti, pogošeno travo in koše za smeti, primerne klopi za počitek in druženje, ne glede na to, v kateri mestni četrti ali krajevni skupnosti živimo. Potrebujemo vsebine v neposredni bližini naših domov in ne zgolj v centru, saj si tudi prebivalci zunaj mestnega jedra zaslužijo živahen vsakodnevni kulturno-družabni utrip, ki firtlom prinaša živahni vrvež. Za ta utrip pa

Mariborska realnost ima dva povsem različna obraza – tistega uglajenega v centru ("za turiste") in tistega drugega, za mestne firtle

potrebujemo sistemsko proračunsko financiranje! Ni treba treh milijonov niti milijona. Govorimo o tisočakah. Tistih zanemarljivih, a najbolj vrednih za uresničitev pogosto uporabljane floskule o "kakovosti življenja". Govorimo o tistih tisočakah, ki so prvi na udaru, ko gradbinci dvignejo cene.

Se spomnimo občinskih finančnih rezov v mehke vsebine oziroma programe za ljudi? Se spomnimo prejšnjega cikla participativnega proračuna in razlogov za upošane realizacije skupnostnih projektov? Nič kaj prijetna in obetavna popotnica za novi cikel.

Povejmo direktno: pravo mesto se ne pozna po tem, koliko evropskih milijonov zna trenutno županstvo počrpati za infrastrukturne projekte, ampak po tem, kako vestno, skrbno in spoštljivo ravna s svojimi ljudmi ter z njihovim drobnim vsakdanom. Povedano drugače: končni uspeh mestne politike se nikoli ne bi smel meriti v višini pridobljenih evropskih sredstev, temveč izključno v stopnji dostojanstva vsakdanjega življenja, ki naj bi ga užival prav vsak občan, ne glede na to, na katerem bregu reke živi in kakšen je njegov poštni naslov.

P. S. Če je bil Pekrski potok, medtem ko berete te vrstice, morda celo čudežno pogošen, to še ne pomeni, da je ta medijski krik brezpredmeten. Naj služi kot opomnik, da mora biti urejenost našega življenjskega prostora rezultat kontinuiranega sistemskega dela in spoštovanja občanov. Ne pa posledica tega, da mora občinski PR panično reševati ugled župana vsakič, ko javno in glasno opozorimo na sistemске anomalije. Sanacija pod prisilo javne sramote pač ni javna služba, ampak zgolj krizni menedžment.

Iskanje vsebin v visoki travi

Ko smo že pri vprašanjih, se moramo nujno pogovoriti o vsebinah. Zabetonirani poti, postavitvi fitnes naprave in zarisati kolesarski poligon je le tehnični del posla, zgodba pa se zaplete pri vprašanju, kako bo ta prostor dejansko zaživel. Bodo na teh novih zelenicah svoj prostor našle mladinske organizacije ali morda skupnostni programi, poleg že obstoječih Urbanih eko vrtov? Brez jasnega načrta za vključevanje ljudi – pri čemer birokratskih fraz o "vzpostavitvi prostora za preživljanje prostega časa" ne moremo šteti za resen program – bo novi park ostal le draga, sterilna kulisa. Sanje

DENAR NIKOLI NE SPI

Poletja na
borzah ni

Lojze Kozole, Ilirika

Poletje na kapitalskih trgih pogosto velja za obdobje zmanjšane aktivnosti, vendar letošnje dogajanje kaže drugačno sliko. V ospredju so poteze centralnih bank, energetska tveganja, sezona poslovnih rezultatov ter premiki na domačem in evropskem kapitalskem trgu.

Centralne banke se na okrepljene inflacijske pritiske ne odzivajo enotno. Evropska centralna banka je zaradi dražje energije obrestne mere že zvišala, medtem ko ameriška centralna banka in Bank of England za zdaj obrestnih mer ne spreminjata.

Ameriško gospodarstvo ostaja razmeroma močno, osnovna inflacija pa previsoka, zato vlagatelji spremljajo, ali bodo novi podatki zahtevali dodatno zaostrovanje denarne politike. Višje obrestne mere znižujejo sedanjo vrednost prihodnjih dobičkov in praviloma najbolj pritiskajo na visoko ovrednotene dele trga. Takšno okolje nagrajuje kakovostna podjetja, razumno vrednotenje in dobro razpršen portfelj.

Dodatni vir negotovosti ostaja Hormuška ožina. Po ponovnih

napadih na tankerje in napovedi obnovitve ameriške pomorske blokade iranskih pristanišč se je tveganje za dobavo energentov znova povečalo. Skozi ožino sta pred vojno potekala približno petina svetovne dnevne proizvodnje nafte in pomemben del trgovine z utekočinjenim zemeljskim plinom. Brent se je ob zadnji zaostritvi povzpел proti 87 dolarjem za sod, evropske borze pa so se odzvale s padci. Dražja energija bi lahko ponovno okrepila inflacijo in centralnim bankam otežila zniževanje obrestnih mer.

Pomemben preizkus prinaša tudi sezona poslovnih rezultatov. Največje ameriške banke bodo odprle poročanja za drugo četrtletje, pričakuje pa se nadaljnja rast dobičkov družb v indeksu S&P 500. Pozitivno je, da se rast širi tudi zunaj največjih tehnoloških podjetij. Mediana družb v širšem indeksu S&P 1500 dosega več kot desetodstotno rast dobička na delnico, zato visoka vrednotenja spremljajo tudi visoka pričakovanja.

Na domačem trgu je Krka prvo

polletje končala zelo solidno. Prihodki so se povečali za sedem odstotkov, čisti dobiček za pet odstotkov, dobiček iz poslovanja pa za petino. Delničarji bodo prejeli 9,10 evra bruto dividende na delnico, kar je 10,3 odstotka več kot lani. Pomemben korak je tudi začetek trgovanja z ETF Slovenija oziroma SLOTR, ki vlagateljem z enim nakupom omogoča razpršeno izpostavljenost do vodilnih slovenskih družb. Namenjen je malim vlagateljem in individualnim naložbenim računom, pa tudi pokojninskim skladom, zavarovalnicam ter domačim in tujim institucionalnim vlagateljem. Kako lahko borza podpre rast in prevzeme, kaže hrvaški Bosqar. Z izdajo novih delnic je zbral 150 milijonov evrov, povpraševanje pa je doseglo skoraj 178 milijonov evrov. Sodelovalo je 5453 malih in 26 kvalificiranih vlagateljev. Kapital bo podprl že začrtano regionalno strategijo in razvoj prehranske platforme, v kateri je tudi slovenska Panvita. Pomembno vlogo pri razvoju hrvaškega trga ima obvezni drugi pokojninski steber, ki ustvarja

stabilnejšo bazo dolgoročnega domačega povpraševanja.

Tudi Slovenija ima več kot 30 milijard evrov bančnih vlog ter pomemben kapital gospodinjstev, podjetij, pokojninskih skladov in zavarovalnic. Ob generacijskem prehodu bi bilo zato smiselno razmisliti o novih domačih borznih platformah, ki bi kapital lažje usmerjale v rast, povezovanje in lastniške prehode slovenskih podjetij. Ob sodelovanju javnih in zasebnih vlagateljev ter uporabi različnih oblik financiranja bi lahko takšne rešitve postopoma podprle tudi večje naložbe doma in v regiji.

Konsolidacija ostaja pomembna tema tudi v evropskem bančništvu. UniCredit se približuje polovici lastništva Commerzbank, NLB pa je ponudbo za Addiko zvišala na 37 evrov in prevzemni prag znižala na 50 odstotkov. S tem si je izboljšala možnosti za uspešen prevzem in morebitni vstop na hrvaški trg. Večji obseg, digitalizacija in nižji mejni stroški namreč vse bolj vplivajo na bančno dobičkonosnost.